

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XXXVIII. Vtrum Christus mereri potuerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

titum ſenſituum, & rationalem habitum per modum naturæ, poſterior verò conformitatem quoad actum electivum, & efficacem, veluti emendativum prioris appetitionis; quod indicat particula aduerſativa: *Sed ſicut tu.*

Ad 2. Conceditur diſconformitas humanæ Chriſti voluntatis à diuina voluntate beneplaciti quoad volitum materiale tantum; Quia Chriſtus intendebat ſalutem reproborum ſubmittendo abſolutè ſuam iſtam humanam voluntatem diuinæ diſpoſitioni, & ordini iuſtitie eius.

Ad 3. Quod eſt indifferens ad vtrumlibet, euenit nihilominus vniſormiter, ſi ſit coniunctum cum neceſſitate morali ad alterutrum determinatè. Et ſic erat in Chriſto, vt dictum eſt.

Ad 1. in contrarium. Sufficit ad beatitudinem, ſi quis habeat, quicquid efficaciter vult per appetitum rationalem. Poſteſt autem hoc habere, tametiſi voluntas eius ſit diſconformis voluntati diuinæ conſiliatiue; vel etiam voluntati beneplaciti tantum quoad volitum materiale. Atque iſtæ duæ ſolæ diſconformitates poſſibiles erant in voluntate humana Chriſti.

Ad 2. Repugnat quidem perfectioni amicitie diſcrepantia voluntatum quoad ea, quæ pertinent ad perfectam vtriuſque amici, vel alterutrius felicitatem, & beatitudinem; de quo agit Ariſtoteles; non tamen diſcrepantia, quæ tantum ſecundum quid talis eſt; vel quoad volitum ſola voluntate ſigni non inductiua, ſeu præſcriptiua alicuius neceſſarij ad perfectam alterutrius felicitatem. Et ſic fuit in Chriſto, vt dictum eſt qu. 34. præſertim ad 2.

Ad 3. Voluntas humana abſolutè dicitur conformis diuinæ, dummodò per actus electiuos, deliberatos, & efficaces illi conformetur, omnino quidem quoad voluntatem ſigni, quæ Deus oſtendit, quid veliſſe volitum ab homine; quoad voluntatem verò beneplaciti in voluto formali. Quia diſconformitas per ſolos actus appetitus ſenſitiui, aut etiam voluntatis præciſè agentis per modum naturæ, aut denique per actus deliberatos, ſed in voluto tantum materiali, eſt diſconformitas ſolum ſecundum quid, & purè materialis; tum quia triplex iſtud genus actuum ſubordinatur quoad totum effectum, & abſolutam vnus obiecti prælationem reſpectu alterius, actibus deliberatis, & efficacibus ſequentibus penitus ductum voluntatis ſigni, & voluntatem beneplaciti quoad volitum formale; tum quia ea qualiſcunque diſconformitas eſt ſub alia ratione abſolutè conformis diuinæ voluntati: quatenus Deus poſitiuè, & efficaciter vult illam in nobis exiſtere. Saluatur igitur per ea, quæ dicta ſunt, omnis conformitas, quæ eo argumento concluditur, inter diuinam, & humanam Chriſti voluntatem; & apparet ambas eſſe abſolutè dicendas conformes de facto quoad omnia: diſconformes verò non niſi cum addito, & ſecundum quid.

QVÆSTIO XXXVIII.

Virum Chriſtus mereri potuerit?

VIdetur non potuiſſe. 1. Quia nihil mereri poſteſt, qui non eſt indifferens ad omittendum opus meritorium; ſiquidem libertas indifferentiæ eſt de ratione operis meritorij, vt poſitum eſt ex fide qu. 32. Chriſtus autem non potuit eſſe indifferens ad omittendum opus meritorium. Quia qui poſteſt liberè omittere opus meritorium apud Deum, eo ipſo poſteſt inſipienter agere, & abuti ſua libertate à Deo ſibi data ad merendum, Deus enim pro præſenti breui, ac tenui labore operis meritorij rependit æternum, ac maxi-

mum præmium iuxta illud 2. ad Corinth. 4. 17. *Quod in præſenti eſt momentaneum, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æterni gloriæ pondus operatur.* Quare omittere opus meritorium apud Deum, eſt contemnere bonum ſupra modum ingens, ac æternum pro vitanda momentanea, ac leui tribulatione, & perſcipiendo bono contrario momentaneo, & leui. Quæ rerum, & bonorum permutatio quid inſipientius eſſe poſteſt? Maximè verò inſipiens fuiſſet apud Chriſtum cognoscentem vtrumque extremum clariſſimè, & perfectiſſimè; & non obſcurè, atque per fidem, vt euenit in nobis, Cùm igitur Chriſtus Dominus inſipienter operari non poſſet, non potuit eſſe indifferens ad omittendum opus meritorium apud Deum; ac per conſequens neque mereri potuit apud ipſum.

2. Iſ ſolum mereri poſteſt aliquid apud Deum, cui Deus ipſe propoſuerit illud, ac promiſerit tanquam præmium, vt colligitur inter alia ex Tridentino ſeſſ. 6. cap. 16. poſt initium. Vbi dicitur: *Proponenda vita æterna tanquam merces ex ipſius Dei promiſſione bonis iuſtorum operibus, & meritis fideliter reddenda.* Chriſto autem nullum à Deo præmium proponi, ac promitti potuit. Quia illi ſoli proponi, ac promitti præmium vtiliter, ac prudenter poſteſt, qui poſteſt illo moueri ad operandum. Chriſtus verò non poterat moueri præmio ad operandum, quia foret infra dignitatem, & contra legem perfectionis ipſum decentis, vt non ob ſolam Dei gloriam, exque ſola charitate, ſed etiam, vel ſolum lucrandi gratiâ operaretur, ac pateretur.

3. Impoſſibile eſt Chriſtum potuiſſe abſolutè mereri, & non potuiſſe tantundem mereri, ac meretur purus homo. Chriſtus autem tantundem mereri, ac meretur purus homo, nullatenus potuit: quia purus homo meretur propriam beatitudinem, quam Chriſtus mereri non potuit, vtpotè habitam neceſſariò præciſè ratione ſuæ dignitatis ſubſtantialis. Propria autem beatitudo eſt præmium reſpectu cuiuſque incomparabiliter maius, quàm ſit beatitudo aliorum, aut quoduis aliud bonum; beatitudo enim propria plus quaſi in infinitum delectat vnumquemque, quam cætera omnia bona, ſive propria, ſive aliena: & comparatione eius quælibet alia iure contemnuntur, debentque contemni iuxta rectum ordinem charitatis, vt dictum eſt quæſt. 43. de Virt. Theol. Vnde nulla charitatiua perſonarum transformatione induci poſteſt opoſita bonorum æſtimatio.

4. Purus homo ex quo eſt beatus, nihil ampliùs mereri poſteſt. Ergò à fortiiori Chriſtus Dominus cæteris omnibus multò ſemper beator nihil vnquam mereri potuit.

Art. 1. Reſp. Meritum variè à variis definitum, & expoſitum, eſt opus exigens compensationem faciendam operanti ab aliquo alio. Quia autem nemo, aut tenetur, aut mouetur ad compensationem faciendam pro opere, quod ad eum nihil ſpectat tanquam ipſi, vel vtili, vel placens, atque ab eodem præintendum, & ab alio exhibitum in gratiam ipſius cum aliqua exhibitis iactura, ſeu expenſis: oportet opus meritorium apud Deum eſſe imprimis bonum, ac honeſtum: ſiquidem quod tale non eſt, placere ipſi, atque ab eodem præintendi minimè poſteſt. Oportet deinde idem opus eſſe liberum, & ſubiactens indifferenti electioni operantis: quia ordinatio mediourum ad finem, quæ eſſentialiter continetur in quouis opere quatenus exhibitio in gratiam alicuius; cùm iſte habeat rationem finis, & illud rationem mediij: ſit per electionem, de cuius ratione eſt libertas. Quæ de cauſa non ab eo propriè, & abſolutè dicitur aliquid in gratiam alicuius fieri, qui vtrunque illud exequitur, ſed ab eo, qui, vt ita fieret, liberè, & electiue primitus diſpoſuit.

Art.

Art. 2. Præterea quia Deus ex vna parte non tenetur ad ullam compensationem faciendam ratione rei acceptæ, ex iustitia commutativa, vel distributiva strictè tali; sed ratione boni communis ex iustitia legali, providentiali, seu gubernatrice, præmiis potissimum, ac suppliciis alliciente homines, ac perducen- te ad prosecutionem honesti, & fugam mali, com- munemque felicitatem: Ex alia verò parte bona, quæ distribuit in præmium, sunt dona amabilia; nempe vel constitutiva formaliter amicitiam hominis cum Deo; vel ad illam obtinendam, aut perficien- dam ordinata; Quia, inquam, hæc ita se habent in Deo, duæ insuper conditiones requiruntur in opere apud eum meritorio; quidquid sit de merito hominis apud hominem.

Art. 3. Prima conditio est, vt insit operi aliqua diffi- cultas ex motivo temporali allicitivo appetitus infe- rioris, eaque superetur contempto eiusmodi bono, propter honestatem impossibilem cum illo; quia femota omni tali difficultate, nulla est necessitas sti- mulandi ad opus honestum proposito præmio. Nec vlla perfecti regiminis ratio suadet promissionem il- lius, & quod caput est, remouetur eo ipso apud Deum omnis materia, omnisque titulus compensationis; cum Deus nunquam ad eam teneri possit ex re acceptas; nec operans in tali casu patiatur iacturam aliquam ex amo- re ipsius, & adhesionem ad bonum honestum, quod ad eundem, vt ad finem essentialiter, & formaliter ordi- natur.

Art. 4. Altera conditio est, vt operans sit iustus, & amicus Dei. Quia dona amabilia, qualia dictum est rependi à Deo in præmium, non possunt deberi non- dum amico, & multò minùs inimico, sed soli amico operanti ex amicitia. Quare opera peccatoris, aut nondum amici Dei, utcumque aliàs bona, tametsi congruitatem aliquam, & dispositionem ad præmia diuina, & dona amabilia possint in se contine- re; inducere tamen verum ad illa ius, seu necessi- tatem ex natura rei, vt retribuantur, nequaquam possunt: Id est, possunt quidem esse meritoria de congruo, & secundum quid; non tamen possunt esse meritoria de condigno, & absolute; est enim de ratione amicitia, vt vtrunque formaliter, vel saltem æquivalenter ineatur liberè, & absque necessitate ex natura rei, quidquid demum ex alterutra parte gestum fuerit antecederet ad illam, continet siquidem ami- citia mutuam communicationem bonorum, quæ cuiusque seorsim propria antecederet esse non pote- rant, quin propria cuiusque seorsim facultati libera subessent. Omnia igitur, quæ dicta sunt, necessaria sunt ad rationem meriti. Eadem esse ad eandem suffi- cientiam apparet satis ex eorundem propositione, & ex- positione, & colligitur clarè ex Tridentino eodem illo cap. 16. sess. 6.

Artic. 5. Iam omnes istæ conditiones adfuere in Christo. Et quidem de sanctitate eius, & ami- citia cum Deo constat ex quaestionibus 24. & 29. de honestate operum ex quaest. 37. & de libertate ex quaest. 32. De victoria verò difficultatum, & commo- dorum temporalium contemptu ex amore Dei, & summa operum honestatis ita constat clarè ex toto Euangeliorum contextu, vt nihil clariùs, & toties in il- lis appareat; Apparet verò omnium clarissimè ex illo ad Philipp. 2. 8. *Factus obediens usque ad mortem*, vbi parti- cula, *usque* denotat continuatam longam seriem aliarum omnis generis difficultatum, & passionum infra mor- tem victarum voluntate quam maximè placendi Deo Patri Potuit ergò mereri Christus Dominus.

Ad 1. Agit quidem insipienter, qui omittit opus ali- quod meritorium apud Deum, dum subest periculo amittendi beatitudinem, aut spei eam substantiali- ter cumulandi. At qui est de sua beatitudine, eius-

que substantiali cumulo omninò securus, potest omittere quoduis meritum absque nota insipientiæ; quia solùm contemnit bonum minimè necessarium, vt sit perfectè substantialiter felix, & de cuius iac- tura dolere nunquam potest; & quia nulla bonorum accessio, nullaque acquisitio præmiorum est quid ma- gnum comparatione facta cum habente summum bo- num, in quo cætera omnia eminenter continentur; licet possit esse quid maximum comparatione operati- onis alicuius ab eodem exercendæ secundum se conside- ratæ. Christus autem meruit iam existens, semperque necessariò futurus perfectè felix.

Ad 2. Nulla est imperfectio, nulloque ex capite dedecet operari ex desiderio bonorum spiritualium, iisdemque moueri ad operandum; Quia Deo placet, vt quærantur, & moueant; idèque possunt quæri, & propter se amari ex impulsu, & imperio charita- tis, quæ nihil indecens inducere potest. Sic autem ope- ratus est Christus.

Ad 3. Licet præmium Christi fuerit minùs præmio puri hominis in ratione vtilis relatè ad operantem; fuit tamen incomparabiliter maius in ratione glorio- si, & absoluta rei ad rem comparatione. Decebat ve- rò filium Dei naturalem certare & pati, non ex indigen- tia pro bono vtili, sed ex abundantia pro glorioso, & absolute excellenti, & aliis vniuersaliter vtili.

Ad 4. Christus fuit beatus simul; & viator, vti mox exponetur; cum cæteris omnibus alteriter tan- tum status conueniat; tum de facto, tum, vt credo, etiam ex natura rei.

QVÆSTIO XXXIX.

Vtrum per solos actus proprios viatoris mereri po- terit Christus Dominus?

Videtur non per eos solos mereri potuisse. 1. Quia actus proprii Beati sunt perfectiores, ac proinde magis placentes, quàm qui sunt proprii viatoris. Ergò illi magis, quàm illi mouere pos- sunt ad collationem præmij, quæ videlicet conse- quitur ad diuinam complacentiam super opere me- rentis.

2. Sequeretur ex opposito actus minùs perfectos quales sunt proprii viatoris, fuisse vtiliores Christo, vtpotè fecundos præmij, quàm actus perfectiores, & beatificos, vtpotè prorsus steriles; ac proinde illos fuisse istis æstimabiliore, quod est absurdum; cum beatitudo præmineat omnibus aliis.

3. Si Christus per solos actus proprios viatoris me- reri potuisset, ipse fuisset minùs aptus ad merendum, quàm puri viatores; Quia istorum actus sunt ma- gis proprii viatorum, vtpotè nihil participantes de statu beatifico. Sequela autem est absurda; Quia Chri- stus meruit præ omnibus aliis intensiùs, & extensiùs, vt dicitur quaest. sequentibus.

Conditio viatoris requiritur in nobis ad meren- dum, non ex natura rei, sed ex sola dispositione, & lege purè libera Dei. Christo autem nullum imposi- tum est onus vitabile absolute ex natura rei, nec ne- cessarium ad finem Incarnationis. Ergò relicta est illiabilitas merendi etiam per actus proprios status bea- tifici.

5. Non est vnde inter se distinguantur in Chri- sto actus proprii viatoris, & proprii comprehen- soris; cum actus procedant ab operante, vti est re ipsa à parte rei, & non secundum præcisiones intellectus. Ergò si Christus non potuisset mereri per actus proprios comprehensoris, per nullos omninò actus me- reri potuisset.